

Gospodarski List.

S PODOBAMI.

Glasiló c kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: vodja E. Kramer

„Gospodarski List“ izhaja kot priloga „Soče“ dvakrat na mesec in sicer vsak drugi petek. Udje c. kr. kmetijskega društva in naročniki „Soče“ dobivajo list brezplačno; drugače pa stane list na leto 1 gold. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa vodstvu deželne kmetijske šole v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 17.

V Gorici, 16. Septembra 1887.

Leto VII.

Nova postava o izvršbah ali eksekucijah v potirjanje imetkov.

Ker je posestnikom potrebno vedeti, na kake stvari smejo sezati z eksekucijo, kedar imajo opraviti z nemarnimi dolžniki in kaj jim sme oblastnija zarubiti, kedar oni sami zaostajajo s plačili, namenili smo se tu kratko posneti najvažnije določbe nove državne postave od 10. junija t. l., s katero so se izpremenile, oziroma dopolnile nekatere določbe zvršilnega (eksekucijskega) postopka v potirjanje novčanih imetkov.

Na stvari, ktere se rabijo za opravljanje službe božje kake postavno priznane cerkve ali verske družbe, ne more se sezati z eksekucijo. Tudi ni dopuščeno jemati v zvršilo koščekov sv. križa in svetinj (relikvij); njihova oprava (okovi ali okvirji) mu je pa podvržena, vendar tako, da se ne pokvari „authentica“, ki je na nji.

Razun onih stvari, ktere so po veljavnih predpisih izvzete od eksekucije, odtegujejo se jej na dalje:

1. oblačila, postelje, perilo, pohišna in kuhinjska oprava, sosebno peči, s katerimi se kuri ali v kterih se kuha, kolikor dolžnik in njegovi v vkupnem gospodarstvu ž njim živeči rodovinci in posli (družina) brez teh reči ne morejo biti;

2. stvari za živež in kurjavo, kar jih je dolžniku in njegovim v vkupnem gospodarstvu z njim živečim rodovincem in poslom na dva tedna potreba;

3. ena molzna krava, ali če si dolžnik tako izbere, dve kozi ali tri ovce, sé zalogo klajé in stelje, kolikor je potrebuje za nje na dva tedna, kedar so omenjene živali neogibno potrebne za prehrano dolžnika in njegovih v vkupnem gospodarstvu ž njim živečih rodovincev in poslov;

4. pri oficirjih, uradnikih, duhovnikih, učiteljih, odvetnikih, notarjih, zdravnikih in umetnikih, kakor tudi pri drugih osebah, ktere imajo znanstveni poklic, stvari potrebne za opravljanje službe, ali vršenje znanstva, in pa pristojna obleka;

5. pri rokodelcih, težakih, fabriških delavcih, kakor tudi babicah, stvari potrebne za osebno zvrševanje dela, s kterim se pečajo;

6. pri onih osebah, kterih dohodki so po obstoječih postavah po vsem ali deloma umaknjeni eksekuciji, toliko denara, kolikor od tistega dohodka, kteri ni eksekuciji podvržen, prihaja na dobo od eksekucije do prvega izmed prihodnjih plačilnih rokov tega dohodka;

7. za vršbo lekarnice (apoteke) neogibno potrebno orodje, posodje in blago, kar pa ne brani sekvestracije te vršbe in k njej spadajočih stvari;

8. knjige, ki so dolžniku in njegovim v vkupnem gospodarstvu ž njim živečim rodovincem določene za porabo v cerkvi ali v šeli;

9. dolžnikov zakonski prstan, po tem listi, pisma in rodovinske podobščine (obrazi) razun okvirjev;

10. redi in častna (odlikovalna) znamenja.

Oprava kake nepremičnine (posestva), ktera je na nji, sme se samo s premičnino vred podvreči eksekuciji ter naj se prevzema v njeno eksekutivno cenitev. Kedar se eksekutivna dražba kake nepremičnine vrši brez poprejšnje eksekutivne cenitve, treba je, predno se dovoli dražba, uradoma to opravo popisati ter privzeti v dražbo.

Kedar ni pričakovati, da se za premične stvari prodane na eksekutivni dražbi ne skupi več, kakor bodo znašali eksekutivni stroški, naj se eksekucija opusti in proglasi naj se, da nimajo storjeni eksekutivni koraki nobene moči

Kedar nastane prepir o tem, kako se imajo izvajati do sedaj navédene določbe, ima za eksekucijo poklicana sodnija prepirnost po svojem spoznanji razsoditi in naznaniti sodbine nagibe. Proti tej razsodbi je dopuščen rekurz.

Kolikor po določbah te postave eksekucija celó ni dopuščena, ali je dopuščena samo pod nekimi določenimi pogoji, ne morejo se dotične stvari tudi s kakimi zavarovalnimi sredstvi zadeti, ali se morejo samo pod rečenimi pogoji.

Kdor prosi za rubež premičnih stvari, zahteva ob enem tudi lahko njih cenitev.

Za dražbo premičnih, kakor tudi nepremičnih stvari postavljati je samo dva rokova; na poslednjem naj se te stvari, ako ni dobiti cenilne vrednosti, prodajo tudi pod njo.

Kedar se razdeluje dražbena kupnina po eksekutivnem potu prodane nepremičnine, nemajo cenitveni in dražbeni stroški prednostne pravice pred vsemi hipotekarnimi upniki; plačati se morajo samo pred tistim dolgom, zaradi kterega je bila dražba.

Kedar pri zvršeni posilni prodaji kake nepremičnine cena, ki jo je ponudil kupec na dražbi, ne doseza dveh tretjin cenilne vrednosti, ali, če ni bilo cenitve, dveh tretjin izklicne cene, more, se storjena prodaja razveljaviti s tem, da kdo poda višo ponudbo z namenom, da bi se zaukazala nova dražba. A na tako nadponudbo ozirati se je samo tedaj, kedar ni nadponudniku na poti noben zadržek, in če izreče, da je voljan opraviti ceno, ktera preseza prejšnjo največjo ponudbo najmanj za petino, izpolniti dražbene pogoje, kakor tudi plačati vse stroške nove dražbe ter petino ponujenega zneska zavaruje s tem, da pri sodniji ali notarji položi novcev ali vrednostnih papirjev.

Nadponudba se mora v neprestopni dobi 14 dni od dnè, kterega je bila sklenena dražbena prodaja, pismeno podati sodniji, ktera je zvršila dražbo in naj se izkaže s prošnjo, da je položen znesek, koji se ima zavarovati.

Med več nadponudniki ima prednost, kdor je ponudil najvišo ceno; pri več enakih ponudbah gre prednost tisti, ktera je bila prej podana. Nadponudba se ne more nazaj vzeti.

Kedar preteče za položbo nadponudb določeni rok 14 dni, naj sodnija z odlokom razsodi o njih vzprejetji. Proti tej razsodbi dopuščen je rekurz prejšnjemu kupecu (dostalcu na dražbi) in vsem onim, kteri so podali nadponudbe, a proti razsodbi, s ktero je nadponudba zavrnuena, tudi eksekutu.

Kedar zadobi vsprejetje kake nadponudbe pravno veljavo, izgubi s tem prejšnja prodaja svojo moč.

Novci in vrednostni papirji, ki so jih položili prejšnji kupec in ne pripuščeni nadponudniki, naj se dajo nazaj.

Ko postane vsprejetje nadponudbe pravno veljavno, naj sodnija odredi nov dražbeni dan, ter to naznani razven nadponudnikov in prejšnjega dostalca vsem onim, kterim se ima po dotičnih pridpisih dražba naznanjati. Ako je bila prejšnja dražba izpodbijana z rekurzom, čakati je s to odredbo dotle, dokler se rekurz pravoveljavno ne reši.

Proti odredbi novega dražbenega dneva ni dopuščen rekurz

V dražbenem razpisu (ediktu) naj se pove cena, ktero je ponudil nadponudnik ter pristavi opomin, da se na dražbi vsprejme samo taka ponudba, ktera bo presežala ta znesek.

Ako se pri ponovljeni dražbi ne dobi ponudba, ktera bi presegala ta znesek, ima se pripoznati pre-

mičnina dopuščenemu nadponudniku, tudi če ga ni k dražbi, za ceno, ktero je on ponudil.

Proti temu pripoznanju ne pripušča se nadaljna nadponudba.

(Konec prih).

Resna beseda o naših planinah.

Dandanes ne najdeš lahko tako zanikarnega in nevednega kmetovalca, kteri bi si drznil trditi, da nji vam za razne poljske pridelke ni treba gnojiti, ampak da pridelujemo lahko tudi brez gnojenja in oskerbovanja dobre pridelke.

Tudi o travnikih so že mnogi prepričani, da jih moramo gnojiti in sploh pridno oskerbovati, ako hočemo, da nam bodo dajali stalne dohodke; samo za naše planinske pašnike se živa duša ne zmeni.

A vendar smem s popolnim prepričanjem trditi, da o pravem planšarstvu ali sirarstvu v naših gorah tako dolgo še resnega govora ne more biti, dokler ne izboljšamo naših planinskih pašnikov.

Predobro mi je znano, da se na planinskih pašnikih na Goriškem, Krajskem, kakor tudi na Koroškem in Štajerskem tri glavne reči popolnoma zanemarjajo, in sicer: Skrb za dovoljno vodo, gnojenje, oskerbovanje in čiščenje planine, kakor tudi za mladi gozdni naraščaj okoli koč in stanov in na tistih mestih kder živina prenočuje.

Dobra in dovoljna voda je prvi in glavni pogoj za vspešno razvijanje živalstva in ravno dovoljne množine vode največkrat primanjkuje po naših planinah. Nikjer se pa tako lahko ne oskrbimo z dovoljno vodo, kakor ravno na planinah, kder pada po leti gotovo trikrat toliko dežja, kakor v nižavah, in lahko rečemo, da večinoma vsakih 8-12 dni dobro dežuje in lastnikom planinskih pašnikov ni treba družega storiti, kakor dober kal pripraviti in vaj kaka 2-3 dobra žleba ali jarke izkopati, po katerih bi o deževnem času pritekala voda. Tak kal se lahko preskrbi s prav malim stroškom, a korist bi bila za živino neprecenljiva. Zdaj mora vboga živina n. pr. na planini Razor pri Tolminu 1-1 1/2 uro daleč do vode hoditi in pri vsem velikem trudu pije vodo enkrat na dan.

Druga glavna napaka je zopet ta, da se za planinske pašnike živa duša ne briga, kar zadeva namreč gnojenje in čiščenje. Lastniki planin mislé, da so svojo dolžnost že popolnoma izpolnili s tem, da priženó vsako leto spomladi svojo živino na planimo. Kako da se na njej živina preživi, to jim je navadno deveta briga.

Okolo hlevov, koč in sploh na planjavi se nahajajo cele kope gnoja, kteri ni za drugo, nego da je čedniku in živini na poti. Ta gnoj bi se moral v jesenskem času, kadar pridejo lastniki po živino, ves po planjavi razvoziti in raztrositi, dež in snežnica bi ga čez zimo lepo razprala, vsled česar bi imela planjava prihodnje leto čisto drug obraz.

Nadalje bi se moralo tudi vse malo kamenje pobrati in na kupe spraviti, a ne kakor je zdaj, da tam, kjer je najlepša planjava, je skoro vsa pokrita s kamenjem, katero je živini v nadlego, pašniku pa v veliko škodo.

Nadalje vidimo še po naših planinah okolo koč in hlevov nekoliko starih dreves, katera nas spominjajo na nekdanje gozde. Pod temi drevesi išče in najde živina zavetje in hlad o hudi poletni vročini.

Ako pogledamo ta drevesa, vidimo na prvi pogled, da so njih leta soštetna in da zgubi v kratkem vboga živina svoje poslednje zavetje.

Zato pa bi morali lastniki skrbeti, da nasade mlade smreke, še predno stare popolnoma propadejo, ker na visocih planinah se morejo samo pod varstvom starih dreves mlada izpodrediti.

Vse omenjene napake na naših planinah pa lastniki lahko s tako malimi stroški odpravijo, da jih niti občutili ne bodo. Druzega jim ni treba storiti, kakor ob času, kadar priženejo živino spomladi na planino in v jeseni, kadar pridejo po njo, da vsak lastnik da en par delavcev in da se vsi ti delavci postavijo pod razumnega vodjo, kateri jim pokaže in jih navaja, kako imajo vsa potrebna dela zvršiti.

Konečno naj se odloči toliko živine za vsako planino, kolikor se je more na njej dobro preživeti, a ne, kakor se navadno godi, da se prižene toliko živali, da ne morejo ne živeti in ne poginoti.

K sklepu ponavljam še enkrat s popolnim prepričanjem, da v naših gorah ne more biti tako dolgo o pravem planšarstvu ali sirarstvu še govora ne, dokler lastniki planin ne odpravijo imenovanih treh glavnih napak.

Našim kmet. podružnicam posebno Tolminski in Kobariški priporočam prav nujno, naj tamkajšnje planšarje v tem zmislu podučujejo in spodbujajo; vsak napredek, ki ga v tem oziru probudé, jim bode v veliko zaslugo.

Gotovo tudi visoko kmet. ministerstvo ne bode odreklo svoje pomoči, ako lastniki sami pokažejo pravo in resno voljo ter se lotijo nasvetovanega zboljšanja svojih planin.

Žepič.

Kako treba pripravljati črnino?

Grozdni sok je izvzemši pri tako zvani barvarski trti pri vseh drugih trtah brezbarven.

Barvilo nahaja se le v mehah. Ako hočemo torej delati črnino, nam je gledati na to, da mošt z mehi skupaj vre; kajti barvilo v vodi ni raztopno, ampak le v alkoholu in v kislinah. Ako pustimo mošt z mehi skupaj vreti, raztopi oni alkohol, ki je nastal pri vrenji, barvilo tem bolj, čim dalje je mošt na mehah vrel. V tem času se pa tudi čreslovina,

katera je v mehah, peškah in pecljih, v moštu raztopi ter daje črnini oni trpek ali pust okus, kateri daje črnini pravi značaj.

Ako hočemo imeti črnino okusno, stanovitno, črno in ne pretrpko, moramo paziti na sledeča pravila:

1. Grozdje se zmečka z grozdnim mlinom isto tako, kakor pri napravi belega vina.

2. Potem se ločijo jagode od pecljev. To se zgodi na ta način, da položimo črez kad železno mrežo, nad katero zmečkano grozdje tako dolgo sem in tja drgnemo, da padejo jagode skozi mrežo v kad, peclji pa na mreži ostanejo ter se potem odstranijo.

Peclje moramo zaradi tega odstraniti, ker se v njih nahaja mnogo čreslovine, katera se med vrenjem raztopi v tekočini. Čreslovine črna vina neobhodno potrebujejo, a toliko, kolikor je je treba, nahaja se že v mehah in v peškah.

3. Zmečkane jagode ali zdrozgalica se spravi v kadi. Ako bi bile kipelne kadi popolnoma odprte, potem se pri vrenju takozvani klobuk vzdigne, ter plava po vrhi mošta. Ta klobuk, ki se vže začetkom kipenja vzdigne nekoliko iz tekočine, pride sè zrakom v dotiko, prime se ga ocetni plesnivec, kateri nekoliko alkohola v ocet izpremeni. Razen tega pa barvilo v mehah, kateri so prišli sè zrakom v dotiko, postane rujavkasto namesto rudeča. Zaradi tega dobijo vina rujavkasto-rudečo barvo.

Zatorej je neobhodno potrebno, da spravimo med vrenjem mošta, takozvani „klobuk“ pod površino mošta. To se zgodi lahko tako, da si omislimo lesene pokrove, kateri so nekoliko ožji nego površje kadi ter so na več krajih prevrtani. Tak pokrov denemo črez klobuk, ter ga toliko v mošt vtopimo, da pride klobuk pod površje mošta.

4. Kakor belo vino, tako mora tudi črnina med vrenjem 12 do 16° R. toplote imeti.

5. Čim dalje časa mošt na tropinah vre, tem črnejše postane vino, pa tudi bolj trpko in pusto, ker se raztopi mnogo čreslovine. Ako je klet dostojno topla, mošt v 10 dnevih konča burno vrenje in v tem času se raztopi dosti barvila. Sploh je to odvisno od trsnih plemen. Nekatera plemena, na primer teran, refošk itd. imajo toliko barvila in čreslovine v sebi, da je mošt dosti barvan, ako 2 ali 3 dni (na tropinah) vre.

6. Ko je mošt burno vrenje nehal, odtoči se v sode. S črnim se pa pozneje isto tako ravna, kakor z belim mladim vinom.

Gospodarske novice.

Živinorejci pozor! C. kr. kmetijsko društvo je sklenilo vkupiti iz ostale državne podpore še pet bikov plemenjakov Belanskega plemena, kateri se po-

delé pod navadnimi pogoji kmetovalcem gorske strani naše dežele. Kdor želi ktereга dobiti, naj se „nemudoma“ oglasi s prošnjo v uradu kmet. društva. Na Kanalskem bi bilo silno potrebno, da bi si kmetovalci nekoliko prizadeli v zboljšanje svoje govede, zlasti po Banjšicah, kder je toliko sena, da se po zimi in na pomlad neprenehoma izvažá v mesto — domača živina pa je tako revna, da je ni revniše v deželi. Tudi iz Kota in z Bovškega naj se oglašijo razumni živinorejci; prilika je ugodna, h letu je ne bo več, ker bo imelo društvo skrbeti za drugo deželno stran.

(Kmetijski tečaj za ljudske učitelje) na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici končal se je 27. avgusta. Obiskavali so ga sledeči gg. učitelji: Jožef Kenda, Matija Lavrenčič, Matija Kenda, Ivan Krajnik, France Vilhar, Iosip Balič, Andrej Trebše, Anton Miklavčič, France Bajt, Iosip Čopi, Vinko Vodopivec in Kristijan Kogoj.

Predavalo se je o poljedelstvu, sadjarstvu, tratoriji in kletarstvu, živinoreji in o šolskih vrtih. Pouk je trajal vsaki dan po šest ur in sicer je bil predpoldne teoretičen, popoldne pa praktičen pouk.

Škoda le, da se tečaj ni mogel vršiti, kot je bilo nameravano, kajti vodja E. Kramer, kakor tudi vrtnar Devetak oditi sta morala med tečajem k vojaškim vajam in tako se je moral marsikak predmet nekoliko okrajšati.

(Peronospora ali strupena trtna rosa) prikazala se je po Goriškem šele sedaj. Ker je grozdje večinoma uže dozorelo, ni se bati posebne škode.

(Na činkvatinu) pokazal se je nek črv (gosenica koruzne veše?), kateri segrize koruzne storže skozi in skoži. Opozorujemo gospodarje na tega škodljivca, da ga pridno obirajo in pokončajo.

Krmiljenje z novim senom. Od duha novega sena ne boli glava le ljudi, ampak tudi živali. Novo seno moti pravilno prebavljanje, žene kri v glavo, vsled česar živali zvržejo. Zato ravno v poletnem času toliko krav prezgodaj rodi. Vsled použitega novega sena je uže mnogo živali poginilo. Novo seno naj vsaj dva meseca leži, da v tem času voda izhlapi in da izgubi nezdravi duh. Uležano seno je tudi tečneje.

„Kmet“.

Na slov. oddelku dž. kmetijske šole začne se dne 1. novembra tek. leta nov tečaj za l. 1887 1889.

Glavni pogoji za sprejem so: a) Dokončano 15 leto; b) trdno zdravje; c) dobro nravno obnašanje; d) dokaz po sprejemnem izpitu, da zna prosilec brati, pisati in računati.

Prošnje naj se podajo do 15. oktobra t. l. vodstvu slovenskega oddelka deželne kmetijske šole; priložiti jim je 1. krstni list; 2. zdravniško spri-

čevalo, da je prosilec zdrav in cepljen, 3. spričevalo nraavnega vedenja.

Za goriške deželane je razpisanih 8 štipendijev po 100 gld. na leto; podelé se pa samo sinom nepremožnih kmetovalcev.

Kdor ne prosi samo za sprejem v šolo, ampak tudi za podelitev štipendija, naj to razločno omeni v prošnji. Šola ima tudi svojo spalnico za 18 učencev.

Vodstvo bo skrbelo, da bodo dobivali učenci zadostno zdrave hrane po posebnem najemniku, kteremu bo plačevati za to okoli 10 gl. na mesec.

Opazuje se, da dobivajo učenci za važniša kmetijska dela primerne nagrade, htere dosežajo v celém letu kakih 30 gld.

Krompir na mesto mila (žajfe). S krompirjem se umazano perilo lepo pere, pa tudi barvanim rutam in drugemu barvanemu blagu krompir ne vzame barve kakor navadno milo ali lug. Če hoče gospodinja s krompirjem prati, naj ga kuha toliko, da ostane še trd, da ne razpada v roki, kadar ž njim, kakor navadno z milom, drgne perilo.

„Kmet.“

Tržne cene

16. septembra t. l. v Gorici.

	od gold.		do gold.	
Pšenica . . . . . 100 k.	7	—	8	80
Koruza . . . . . "	7	—	7	50
Rž . . . . . "	7	—	7	50
Ječmen . . . . . "	6	—	6	25
Fižol . . . . . "	8	—	12	—
Proso . . . . . "	8	—	8	50
Riž (fin) . . . . . "	22	—	23	50
Riž navaden . . . . . "	19	—	20	—
Riž indijsk . . . . . "	14	—	17	50
Seno . . . . . "	3	—	3	20
Slama . . . . . "	2	—	2	20
Češplje (goriške suhe)	—	—	—	—
Breskvice (suhe)	—	—	—	—
Fige (suhe) . . . . . "	—	—	—	—
Maslo (kuhano) . . . . . 1 k.	—	85	—	96
Maslo (surovo) . . . . . "	—	66	—	70
Sir (navaden) . . . . . "	—	100	—	105
Vino črno furlansko				
100 litrov	16	—	24	—
Vino črno kraško . . . . . "	18	—	26	—
Vino belo Dornber. . . . . "	15	—	19	—
Vino belo briško . . . . . "	17	—	20	—